

opusdei.org

Znanost i vjera u vrijeme pandemije

Zašto Isus nije čudesno sišao s križa? Zašto Bog dopušta ovu pandemiju? Svećenik profesor Giuseppe Tanzella-Nitti daje osvrt na odnos između znanosti i vjere te na egzistencijalna pitanja koja su proizašla iz događaja posljednjih mjeseci.

10.06.2020.

Giuseppe Tanzella-Nitti profesor je fundamentalne teologije na Papinskom sveučilištu Svetoga Križa, te član Međunarodne astronomske

*unije. Glavni je urednik
Interdisciplinarne enciklopedije
religije i znanosti.*

Jedinstveni i nezabilježeni: to otprilike sažima tjedne kroz koje smo prolazili. Po pitanju globalnog utjecaja i vladinih mjera, ovo iskustvo za gotovo sve nas može se usporediti samo s posljednjim Svjetskim ratom i pričama koje smo čuli od naših djedova i baka (u mom slučaju, od mojih roditelja). Cijeli svijet je upleten. No, također i cijela osoba, kao i znanstvena istraživanja, emocije, odnosi i osobna uvjerenja.

Stoga si ne postavljamo samo znanstvena pitanja, već i egzistencijalna koja u konačnici dovode u pitanje vjeru onih koji smatraju da poviješću i svijetom upravlja Bog Stvoritelj. Zašto Bog ovo dopušta? Ili konkretnije, netko me nedavno pitao: zašto je Bog stvorio koronavirus? Nadalje, koji je smisao

molitve? Na nacionalnoj televiziji jedan je matematičar nedavno definirao molitvu kao "praznovjerje", nazivajući zemlje poput naše u kojoj se ljudi okupljaju na molitvu "srednjovjekovnima". Izjavio je da rješenje problema leži isključivo u znanosti, potvrđujući logičku opoziciju između znanosti i vjere.

Pandemija, poput prošlih epidemija i prirodnih katastrofa kao što su potresi i tsunamiji, postavlja pitanje značenja fizičkog zla koje nije uzrokovano ljudskom zlobom, već pojavama u prirodi. Budući da ne postoji neprijatelj kojeg treba savladati, Bog je taj kojeg treba "osuditi". Odgovori koje su ponudili vjernici i kršćanska tradicija razlikuju se kroz povijest, te čak kroz kulture. U prošlosti se govorilo o božanskoj kazni, pojmu od kojeg se Isus udaljio u Evandjelju (*Lk 13, 1-5*).

Ostali se okreću razmatranjima koja su ponudili sveti Augustin i Toma Akvinski: Bog nije uzrok zla, ali ga dopušta zbog većeg dobra. Ovo je razumnije objašnjenje iako su mnogi ljudi nezadovoljni njime, posebice zbog velike cijene većeg dobra. Ipak, ostali ističu da sablazan zla mogu razumjeti samo oni koji očekuju pobjedu dobra, te stoga implicitno potvrđuju svoju nadu u postojanje Boga koji će sve urediti. Za materijaliste i ateiste, međutim, takva veća očekivanja nisu moguća, niti "pravedno suđenje" za Boga; nema zla za izliječiti, samo nesretnih događaja.

Sveti Augustin i Toma Akvinski ne griješe kad kažu da veće dobro može doći iz zla, ali ne na kvantitativan ili proporcionalan način. Njihov stav mora se razumjeti razmatranjem božanske providnosti. Samo Stvoritelj vidi potpunu sliku svijeta i samo On može zaista znati što je

dobro i zlo, što vodi do spasenja, a što ga sprječava.

Ne radi se o prihvaćanju određene količine zla tako da možemo postići više dobra. Naprotiv, moramo prihvatiti i živjeti kroz ono što u našem ograničenom pogledu kao stvorenja zovemo zlom, ali koje Bog Stvoritelj vidi kao dobro jer predstavlja napredak do puta spasenja koji je samo Njemu poznat.

Ne bismo smjeli zaboraviti da Sveto Pismo ne nudi metafizičke odgovore na problem zla, već samo egzistencijalne. Kad je Job savladan zlom, Bog Stvoritelj kaže mu da pogleda prirodu oko sebe – zvjedano nebo i sva stvorenja – kako bi uvjerio Joba u božansku providnost. Ako se Bog brine o najmanjim stvorenjima, pobrinut će se i za Joba, stvorenog na Njegovu sliku. Bog traži od Joba da Ga prepozna kao Stvoritelja i da Mu zato vjeruje. A odgovor koji dolazi

putem križa Isusa Nazarećanina nije filozofski ili matematički, već je egzistencijalan. Bog ne izbjegava, poništava ili uništava zlo; naprotiv, On prolazi kroz njega. Nosi ga na svojim leđima. On kaže osobi koja s Njim nosi križ da ga On neće ostaviti samog, bez obzira što se dogodi. Traži od njega da Mu vjeruje. Kao što je On vjerovao svom Ocu, čak i kad Ga je naizgled napustio.

Bilo bi lako sići s križa i dodati još jedno čudo prethodnima. No, to bi ostavilo ljudska bića sama u njihovom iskustvu boli i smrti. Isus ne objašnjava ništa ostajući na križu. On nas prati i pati s nama, postižući od ljudi čin povjerenja. Samo prolaženjem kroz zlo ono se može pretvoriti u dobro. Zlo nije cijena koju trebamo platiti; ono što zovemo zlom, u Božjim očima, može biti put koji vodi do dobra, jer našim sjedinjenjem s Kristom i mi možemo pomoći pretvoriti zlo u dobro.

Molitva je dio svega ovoga jer priznaje naš status stvorenja pred Stvoriteljem od kojeg smo primili život, zrak koji udišemo, Zemlju na kojoj živimo. Samo On posjeduje sveobuhvatni pogled na stvarnost kojeg mi, s našim ograničenim znanjem, ne posjedujemo. Kad je molitva iskrena, nikada nije praznovjerna: to je priznanje stvoriteljske spone koja nas veže uz Boga, spone koja nas čini stvorenjima. Nažalost, čini se da bi mnogi htjeli poništiti ovu vezu, misleći da će biti slobodniji bez nje kada zapravo stvorenje nestaje bez Stvoritelja.

Znanost će nam, bez sumnje, ponuditi važne alate koji će nas izbaviti iz bolne hitne situacije u kojoj se pronademo. Oslanjamo se na medicinska i biološka istraživanja koja će nam omogućiti, prije ili kasnije, da ih prebrodimo. No, cjepiva nisu dovoljna. Ono što će

zaustaviti pandemiju u Italiji i širom svijeta jest altruizam medicinskog osoblja, osobna žrtva onih koji se brinu za bolesne, onih koji služe drugim muškarcima i ženama uz rizik za vlastite živote.

Ovi su stavovi teško održivi u društvu koje se više ne zna moliti. Naprotiv, oni proizlaze iz solidarnosti i ljubavi onih koji u drugima prepoznaju brata ili sestru: već ovo je molitva. Bez kršćanske tradicije koja nas je prva naučila da se brinemo o ljudskim bićima i potakla otvaranje bolnica, bilo to u Kini ili Calcutti, u četvrtom ili dvadeset prvom stoljeću, društvo bi teško prebrodilo pandemiju. Bez nade u ostvarenje dobra koje nas nadilazi – pred našom sviješću ili pred Bogom – bilo bi teško održati trud onih koji sada neumorno rade u bolnicama.

To je retorički rizik, ali svejedno ću riskirati. Dopustite mi da podijelim pjesmu o pandemiji koju je napisala američka učiteljica Kitty O' Meara. Postala je viralna nekoliko sati nakon objavljivanja. Sadrži želju koju ja želim za svakoga. Siguran sam da prigodno izražava osjećaje koje mnogi od nas sada proživljavaju, budući da opisuje skrivene mogućnosti koje mogu pomoći da se zlo pretvori u dobro, zacjeljujući nas sve barem malo.

I ljudi su ostali doma.

Čitali su knjige i slušali, odmarali se i vježbali

Stvarali umjetnost i igrali igre,

Naučili nove načine bivanja.

Slušali su pozornije.

Neki su meditirali, neki se molili, neki plesali.

Neki su susreli svoje sjene.

I ljudi su počeli razmišljati drugačije.

Zacijelili su.

*U odsutstvu ljudi koji žive neuko,
opasno, bez glave i bez srca, Zemlja je
počela zacjeljivati.*

*Kada je opasnost prošla, a ljudi se
ponovno zblížili,*

*oplakivali su svoje gubitke i donosili
nove izbore,*

sanjali nove snove,

*stvorili nove načine za živjeti na
Zemlji i zacijeliti ju u potpunosti,*

onako kako su i sami zacijelili.

.....

hr-hr/article/znanost-i-vjera-u-vrijeme-
pandemije/ (24.03.2026.)